Yhteiskuntapolitiikka 20.11.2025

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

HE 150/2025 vp

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta pyytää lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslain erityisraskausrahaa koskevaa säännöstä erityisraskausrahaan oikeuttavien työtehtäviin ja työolosuhteisiin liittyvien vaaraa aiheuttavien tekijöiden osalta. Vaaraa aiheuttavien tekijöiden luettelo laajenisi nykyiseen nähden. Lisäksi erityisraskausrahaa olisi jatkossa mahdollista saada osittaisena osa-aikatyön ajalta.

Esitys sisältää lisäksi ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain mukaista luovutuspäivärahaa koskevan sairausvakuutuslain sääntelyn selkeyttämistä. Lisäksi luovutuspäivärahan määräytymistä muutettaisiin siten, että sen määrä vastaisi elimen, kudoksen tai solujen irrottamisesta taikka siihen liittyviin välttämättömiin tutkimuksiin osallistumisesta aiheutunutta ansionmenetystä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi erityishoitorahaa koskevaa säännöstä lapsen hoitopaikkaa koskevan sääntelyn osalta. Oikeus erityishoitorahaan olisi vakuutetulla, joka osallistuu lapsensa sairauden tai vamman vuoksi annettavaan erikoissairaanhoidon tasoiseen hoitoon tai kuntoutukseen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

SAK:n lausunto

Esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslain erityisraskausrahaa koskevaa säännöstöä muutettavaksi erityisraskausrahaan oikeuttavin vaaraa aiheuttavien tekijöiden osalta siten, että se kattaisi raskaussuojeluasetuksessa tarkoitetut vaaraa aiheuttavat tekijät sikäli kuin niiden tiedetään aiheuttavan vaaraa raskaana olevalle työntekijälle tai sikiölle. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK kannattaa ehdotettuja muutoksia ja pitää tärkeänä, että lainsäädäntöä päivitetään vastaamaan uudistettua raskaussuojeluasetusta. SAK pitää myös hyvänä, että erityisraskausrahaa olisi jatkossa mahdollista saada osittaisena, jos raskaana oleva työntekijä jatkaa työssä osa-aikaisesti työtehtäviin tai työoloihin liittyvän riskin ehkäisemiseksi tai pienentämiseksi.

SAK kiinnittää hallituksen esityksessä huomiota kuitenkin siihen, että pohjoismaisittain verrattuna Suomen erityisraskausrahan käyttö on vain

murto-osa siitä mitä esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa. Työolot Pohjoismaissa ovat kuitenkin lähtökohtaisesti samantasoisia. Erityisraskausrahan vähäinen käyttö pohjoismaisittain verrattuna yhdessä erityisraskausrahan hylkäysten suuren määrän kanssa kielii siitä, että Suomessa ratkaisulinja on liian tiukka tai säädöspohja epäselvä. Tähän on SAK:n mukaan syytä kiinnittää huomiota jatkossa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että nykytilanteessa on havaittu, että väliinputoamisten välttämiseksi joillekin erityisraskausrahaa tarvitseville on myönnetty sairauspäivärahaa toimeentulon turvaamiseksi. Tämä on ymmärrettävää, kun etuuslainsäädäntö ei ole vastannut raskaussuojeluasetuksen säännöksiä. SAK pitää tärkeänä, että raskaana olevat ovat etuutta tarvitessaan oikealla etuudella. Tästäkin syystä on tärkeää, että sairausvakuutuslakia uudistetaan. Yhtä lailla on korostettava, että jos raskaana oleva todetaan työkyvyttömäksi, hänelle syntyy oikeus sairauspäivärahaan eikä erityisraskausraha ole tällöin oikea etuusmuoto.

Arviointi erityisraskausrahan tarpeesta tehdään pääasiallisesti työterveyshuollossa. SAK painottaa, että kyse on lakisääteisestä työterveyshuollosta, joka työnantajan on tarjottava kaikille työntekijöille. Työolosuhteiden arvioinnissa tulisi painottaa ennakointia. Työterveyshuollon tehtäviin kuuluu työolosuhteiden terveellisyyden arviointi, eli työpaikkaselvityksen tekeminen. Siihen tulisi rutiininomaisesti kuulua myös mahdollisten raskausajan riskien huomiointi ja niistä tiedottaminen työpaikan osapuolille. Tämä tulisi tehdä hyvissä ajoin, eikä vasta siinä vaiheessa, kun joku työntekijöistä ilmoittaa olevansa raskaana.

Lopuksi SAK toteaa, että raskaana olevalle tai sikiölle vaaraa aiheuttavien listaus, erityisesti fyysisten ja fysikaalisten riskien osalta, on uusi, eikä tulkinta ole aina yksinkertaista. Uusien riskien tunnistamisen ja sopivan, ei liian tiukan, tulkintalinjan löytämiseksi tarvitaan koulutusta. Työterveyslaitoksen rooli asiantuntijana ja kouluttajana on hyvä tunnistaa. On myös syytä seurata tulkintalinjan muodostumista.

SAK:lla ei ole huomautettavaa luovutuspäivärahaa tai erityishoitorahaoikeutta koskevien säännösten muutosehdotuksiin.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätietoja

Tuuli Glantz
sosiaalipoliittinen asiantuntija